

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 3-62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 3-30-38
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina: mesečno L 100, letno L 1.200. — Za inozemstvo mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekoval račun: Trst št. 11-7223.

Leto X. - Štev. 12

Trst - Gorica 23. marca 1956

Izhaja vsak petek

Revolucija žre svoj lastni zarod

Preteklo soboto popoldne in v nedeljo zjutraj so dnevniki izšli z nebelimi naslovi. Oznanjali so, da so v Tiflisu, prestolnici Georgije, izbruhne hude studentske demonstracije. Po dolgem času je to bila prva vest o neki javni protivladni akciji v Sovjetski zvezi.

Kaj se je zgodilo? Georgija je rojstna dežela Stalina, nekdanjega sovjetskega vsestranskega diktatorja. Tamkajšnja mladina je bila urejen še posebno dojemljiva za Stalinov kult, v katerem so jo vzgajali. Zdaj pa so Stalinovi nasledniki naenkrat začeli odkrivati napake svojega nekdanjega gospodarja, njegovo slavo-hlepe, domišljavost in krivolčnost. V mladini, kateri so s tem rušili njenega doverljajnega malika, je zavrelo. Pograbila je za rdeče zastave, dvignila Stalinove in Leninove slike in odšla na ulico, da poskusi z zadnjim naporom rešiti blek svoje utvare. Toda na ulici je bila policija, ista policija, ki je prej poslušala Stalina in je zdaj v službi njegovih naslednikov. Neusmiljeno je razgnala demonstrante, ki so se tako srečali z novo stvarnostjo.

Ze kmalu po Stalinovi smrti so pozornejši opazovali spoznali, da novi sovjetski gospodarji niso imeli svojega nekdanjega voditelja v tako veliki časti kot bi to sklepali iz njihove dotedanje pokorščine. Proti Stalinovi praksi nenega voditelja so postavili načelo kolektivnega vodstva. Berjo, ki je edini razpolagal z močnim aparatom tajne policije in mu je zato bila dana možnost, da se z lahkoto dvigne nad ostale, so enostavno skrajšali za eno glavo. Prav tako se je moral umakniti tudi nekdanji Stalinov miljenček Malenkov. Vsi so pričakovali, da bo iz teh obračunavanj izstopila nova osebnost, ki bo zopet osredotočila vsa oblast v svojih rokah. Toda vsaj doslej se to ni zgodilo. Nasprotno. Vedno bolj so poudarjali kolektivno načelo. Stalin pa je padel vedno bolj v pozabo. Smrtni udarec Stalinovemu spominu je zadal letosnji XX. kongres Komunistične partije Sovjetske zveze, na katerem so javno napadli razne Stalinske teze in njegovo politiko. Toda še bolj kot javni govori je bil odkrit in senzacionalen spor, ki ga je imel tajnik Centralnega komiteja, Hruščev, zadnji dan kongresa na tajni seji, na kateri niso povabili niti tujih komunističnih delegatov, kaj šele zastopnike tiska. Z njim ni Hruščev priznal nič manj, kot da je Sovjetsko zvezo, to rej 200 milijonov ljudi, skozi dvajset let vodil nenormalen človek, želen krvi, slave in oblasti.

Strahen udarec za režim, ki mora sam priznati, da je bil več kot dve desetletji brez moči proti človeku, ki je zlorabljal oblast na tako nečloveški način. Prav radi verujemo, da so današnji sovjetski oblastniki nekajkrat premislili, predno so sklenili, da pridejo z resnico na dan. Saj ne trpi samo ugled partije in notranji države, temveč tudi ugled svetovnega komunizma kot takšnega. Kajti od tega, da se je vse to dogajalo polnih 25 let, ne da bi kdo črhnil besedico, je samo korak do vprašanja: kje pa je v enopartijskem sistemu sploh podana možnost, da se nekaj takšnega ne ponovi, da se nekaj podobnega ne odigrava morda prav v tem trenutku? Kjer ni svobode in je resnica samo tisto, kar uradno proglašajo za resnico, so možne vse potvorbe in posameznik nima nobenega jamstva, da bosta zakonitost in pravica spoštovani.

Hruščev je s svojim poročilom potrdil nič manj kot to, kar so že leta in leta govorili o nečestitih r. akcionarji, sovražniki Sovjetske zveze in kakor so že komunisti nazivali tiste, ki niso soglašali z njihovim mnenjem. Hude čiste leta 1934, 1937, 1938, 1949 so bile umetno izzvalne, z njimi ni Stalin likvidiral sovražnikov Sovjetske zveze, pač pa svoje možne tekmece, ki jih je slutil na vsakem koraku in se jih je blazno bal. Hruščev priznava, da je izgubilo življenje tisoče in tisoče oseb, da je bilo poslanih v pregonstvo na stotine. Od da mo k tem nedvomno omtljenim številkam sedanjega generalnega tajnika KP Sovjetske zveze še po eno ničlo, pa bomo najbrž bliže resnici. Državo je vladal strahoviti teror. Bulgariji, ki je bil poklican k Stalinu, ni vedel ali gre na obisk ali bo aretiran, Molotov, veteran revolucije, je dolgo živel v nekakšnem sobnem zaporu.

Hruščev je povedal, da so se prvi znaki Stalinsve nenormalnosti pokazali leta 1934, ko je bil v Leningradu ubit Stalinov ožji sodelavec in prijatelj Kirov. Tedaj je Stalin

sam vodil preiskavo. Poleg atentatorja Nikolajeva je dal pobiti nadaljnjih 300 oseb, tisoče in tisoče pa so jih pozaprlji. Ko se je vrnil v Moskvo je dal aretirati Zinovjeva, Kameneva in druge. 10. januarja 1935 so bili obsojeni na 10 let ječe. Stalin še ni bil miren. Pozival je na neusmiljen boj proti nasprotnikom. Dejal je, da jih je treba odkrivati in »fizično uničiti«, kakor se je rad izražal.

Zvesta pomočnika je našel v Jagodi in Višinskem. Leta 1936 je pogetil Kameneva in Zinovjeva z ječe ter ju je na novem procesu zapovedal obsoditi na smrt. Začele so deportacije, ki so šle v sto tisoče. Leta 1937 je prišla na vrsto vojvška. Na osnovi izmišljenih obtožb so obsodili na smrt Tuhačevskega, enega najboljših maršalov Rdeče armade. Šef politične službe v armadi je napravil samomor, ker so mu zagrozili, da bodo v nasprotnem primeru tudi njega obsodili. Postavili so ga pred izbiro: ali prostovoljna smrt in pogreb na državne stroške ali pa sramota in justifikacija. Nekaj podobnega torej, kot je pod Hitlerjem doletelo Rommelja. Vendar z veliko razliko, da je bil Rommel vsaj poznal priprave za atentat na Hitlerja, medtem ko si je Stalin svoje obtožbe načrtno izmišljeval.

Dokazi Stalinu niso bili potrebni, kajti bil je že na vrhuncu moči. Td da kljub temu je bil nezaupljiv do skrajnosti, živel je v večnem strahu pred sovražniki. Potem ko je pobral vojski nekatere njene najboljše častnike, ko jih je na tisoče poslal v pregonstvo, se je leta 1938 zopet spravljal nad politiko. Jagočjo je na položaju šefa tajne policije zamenjal Ježev, ki je skupno z Višinskim organiziral proces proti Buharinu in tovarišem. Zopet so letele glave, dolgi vlaki so z vseh predelov Rusije vozili deportirance v taborišča za prisilno delo.

Do nekakega odmora je prišlo leta 1938, ko je Ježeva zamenjal Berja. Deportacije so ponehale, teror je popustil. Toda državna uprava in vojska sta izgubili veliko sposobnih funkcionarjev in častnikov. Kar ni ostalo brez posledic v težki preizkušnji, ki je sledila po nemškem napadu. In tudi pri tem je Stalin zagrešil težko napako. Prepričan, da ga Hitler ne bo napadel, ni vrjel opozorilom britanskih državnikov, niti svojemu lastnemu vojaškemu atašeju v Berlinu, ki je točno napovedal dan in uro začetka napada. Zanašal se je na svoje zavestništvo s fuhrerjem! V vojnih operacijah sploh ni bil vojskovodja. Čele predele je pustil nezadostno oskrbljene z orožjem, potek operacij je spremljal na navadnem šolskem atlasu.

Kljub temu je Rdeča armada zmaga. In komaj ji je Sovjetska zveza nekoliko zacelila rane, že je zopet začel teror. Tokrat so bili na vrsti anepokorni komunisti priprežiških držav. Sledilo so procesi proti Slanskyju, Gomulki, Rajku. Z zaroto zdravnikov, ki je bila odkrita malo pred Stalinovo smrtjo, je bil že napravljen prvi korak za novo čisto v Sovjetski zvezi. Te pa krivolčni diktator ni mogel več

Priprežniki ostajajo priprežniki

Podobno kot so vse Sovjetski zvezi podložne države, partije in osebnosti prej enoglasno hvalile Stalina, tako zdaj — na mig iz Moskve — složno tolčejo po njem.

Generalni tajnik enotne socialistične stranke Vzhodne Nemčije, Walter Ulbricht, je že preteklo soboto v Berlinu ostro kritiziral skult osebnosti in Stalinov despotizma.

Načelne članke, v katerih obsojajo stalinsko politiko, so objavili tudi različni bolgarski dnevniki in revije.

Češkoslovaški časnik »Literarne novine« pa je obsodil dogmatične nazore na področju književnosti in umetnosti ter pravi, da je treba nehati z jezuitskim postavljanjem knjig na indeksa.

Tudi naš Togliatti je že izrecitno svojo molitvico na račun »kulta osebnosti«.

Vidali se ni prišel do polne sapa. Je pa na duhovnih vajah. Tudi on bo pijunil na svojega vzornika.

Francozi in Posarje

Koliko hude krvi je povzročilo že Posarje! In razpravljanje o njegovih bodočih usodi še vedno ni zaključeno, čeprav se vedno bolj doždeva, da bo končno le priključeno

izvesti. Usoda — ali človeška roka — mu je pretrgala nit življenja.

Vse to in še veliko drugega je povedal Hruščev v referatu, ki ga zdaj proučujejo in debetirajo po vseh celicah in komšomskih organizacijah KP Sovjetske zveze. Vse tisto, kar so doslej govorili in trdili nekommunisti, se je izkazalo za resnično. Stalinova vladavina ni bila drugače kot najbolj črn teror, ne pa junaska epopeja, kakor so jo skušali prikazovati v svoji brezobzirnosti in krivolčnosti njeni lakajji. Za sovjetske narode je to bila prava Golgota, križev pot, za katerega je treba iskati blede primerjavo pri Neronu, Kaliguli ali Džingis Kanu.

Vse to se zdaj razkriva. Količimo nedolžnih žrtev, kakšna pokopališča prihajajo pri tem na dan! In

predvsem: kakšna gnoloba, ali lepše, kako šepava organizacija oblasti, v kateri se je en sam človek lahko nekažnovano tako dolgo tako strahotno izživila.

Ali bodo končno zapeljane komunistične množice po vsem svetu spoznale, kako potrebna so bila sporna razkrivanja laži in povelitevanja komunistične strahovlade v demokratičnem in svobodnem tisku? Ali bodo nezazuljarski komunisti spregledali svo laž, zavijanja in zapeljavanja delavskih množic prav z pomočjo plačanih agentov vsakokratnih komunističnih nasilnikov? Maska je končno padla z prikrih obrazov vseh tistih, ki v eni ali drugi obliki zgolj za Judežev grošč služijo največji prevari delovnih ljudi. Pravica in resnica ne izmrjeta!

Stalin na zatožni klopi

V svojem tajnem govoru 25. februarja je Hruščev obtožil pro-stovoljno ali nasilno umrlega Stalina naslednjih zločinov:

- 1) NASILNEGA DECIMIRANJA KOMUNISTIČNE PARTIJE;
- 2) UMORA 5000 NAJBOLJŠIH FUNKCIONARJEV;
- 3) MNOŽIČNEGA UMORA NEDOLŽNIH DRZAVLJANOV;
- 4) OSLABITVE GOSPODARKE STRUKTURE SOVJETIJE;
- 5) TRPINENJA ODRASLIH IN SELO OTROK;
- 6) »FIZIČNEGA« UMICEVANJA OPOZICIJE;
- 7) PRIPRAVA ZA UMOR KIROVA;
- 8) KRIVDE ZA SMRT ORDZOVIKIDZEJA;
- 9) UMORA VOSNESEKIJKA;
- 10) UMORA TREH CEERTIN DELEGATOV XVII. PARTIJSKEGA KONGRESA;
- 11) OGRAZANJA IN ZALJENJA LENINOVE VDOVE;
- 12) SLEPEGA ZAUPANJA HITLERJU;
- 13) VOJASKEGA OGRAZANJA SOVETIJE;
- 14) POBEGA PRED SOVRAZNIKOM;
- 15) ARANZIRANJA ZAROTE ZDRAVNIKOV;
- 16) ZATIRANJA LENINOVEGA TESTAMENTA.

Nelzprosni zakoni zgodovine

Za Anglijo je razvoj položaja na otoku Cipru gotovo tragična zadeva. Prav tako, kakor je za Francijo politični razvoj v Alžiriji. V teh preobratih, ki se z nelzprosno logiko razpletajo pred našimi očmi, se zrcali usoda naše stare Evrope. V času, ko je zmagala ledatno nagrela vsako smelo akcijo belega človeka, nihče ni razmišljal o tem, da so lahko mogli tudi nasprotni primeri: da bo beli človek nekoč postal majhen nasproti barvanemu.

Stvar je prišla ob prehodu XIX. v XX. stoletje, dejansko pa že leta 1848, ko so se narodi velike avstrijske monarhije dvignili proti nemški nadoblastnosti. Ti narodi niso vsajali nesebično, ampak tudi zato, ker so Madžari namesto Avstrijcev poizkušali zasnovati svoj madžarski kolonializem. Ko se je enkrat kamen sprožil, je postalo nelzgodibno, da se bodo enemu kamnu pridružili številni drugi in da bo od drve nastalo pravo grobišče. Najprej so se uprli Slovani, ki so sestavljali skoraj dve tretjini prevlavec monarhije. Ko pa so Nemci in Madžari poizkušali utrditi svojo oblast, so nesoglasja postajala vse večja, dokler se ob koncu ni zade-

la vojna oblastnikom edina rešitelja, vojna, ki je porušila staro monarhijo.

Danes gledamo na to starodavno ustanovo z občutki neke otožne mistike. Vse je bilo tako lepo pod nepredlo oblastjo. To lepo pa se ne vrača in se ne more vrniti več. Preteklost je preteklost, svet hodi nasproti novim oblikam življenja.

Ko so zahodne sile s proglasitvijo pravice do samoodločbe narodov stremele za tem, da osvobodijo poddanske narode izpod nemško-madžarskega jarma, in v času, ko je Anglež Seaton Watson (Scottus vliator) grmel proti madžarskemu nasilju na Slovaškem in Erdeljskem, ni nihče slutil, da se bo nečelo o samoodločbi narodov obrnilo proti samim Angležem in Francozom. Zlom habsburske monarhije je pomenil precedens. Kdaj bi mogel preprečiti, da precedens ne zajame tudi daljna ozemlja? Proti Angliji se je dvignila orjaška Indija, ki je po uporni borbi ob koncu dosegla svojo samostojnost. Po Indiji je prišel na vrsto Egipt: prišli so razni azijski narodi: Malajci, Indoneziji, Birmanci, Indokitajci. Solali so se pa pri samih lastnih gospodarjih, ki so organizirali odpor proti Nemcem in Francozom in odpor proti Japoncem v Aziji. Če je prva svetovna vojna naučila bojeviti narode, da pobijajo belca v borbi proti drugemu belcu, je druga svetovna vojna naučila Evropejce, kako je treba organizirati odpor proti okupatorjem.

Ko se je že enkrat pokazala potreba posluževati se takih sredstev proti Japoncem, in ko so se domačini enkrat naučili uporabljati ta sredstva in so z vojnimi preostanki mogli z ntimi tudi razpolagati, pri čemer so jih z morilnim orožjem oskrbovali tudi še razni tihotapci, ni bilo mogoče preprečiti, da bi teh bojnih sredstev, ki so tako uspešno služila proti Japoncem, ne uporabljali tudi proti Evropejcem.

Razvoji je šel svojo pot dalje. Vojna stane ogromnega denarja, finančne zmagoviti držav pa so preobremenjene. Vsako nadaljevanje nemirov je obteževalo državno gospodarstvo. Tako se je porodila politika popuščenja. Na tej poti so kaj hitro ugotovili, da ta politika prinaša zgolj škodo. Za Anglijo so kolonije postale druge za drugo problematične, bodisi zato, ker so njih prevladali domačini ali pa zato, ker se sami belci niso pokorili londonski vladi. Isti pojav je nastal tudi proti Franciji od tistega trenutka dalje, kadar je Petainova politika popuščenja do Japoncev izgubila glavni nadzor v Indokitajski. Ko je proti Vietnamu nasto-

Moi odgovor

Napad pod naslovom: Zakaj laže hude od fašistov? v »Primorskem dnevniku« od 17. marca t. l. je pisan v tonu, ki je značilen za časnikarje diktatur. V kolikor je ton omikane človeške družbe dostojen in dovoljen, bo sodil drug forum. Tukaj se hočem omejiti samo na nekaj ugotovitev.

Ugotavljam predvsem, da je omenjeni list ponovno v slabi veri — to že četrteč skoraj zaporedoma — grobo potvoril tudi moj govor v razpravi o uličnih imenih tržaškega mesta. Jaz nisem dejal, da so jugoslovanske oblasti odstranile v istrskih mestih italijansko toponimastiko (glej tozadevni govor dr. Agneletta na 4. strani! — op. uredništva). Vprašal bo kdo, zakaj potvarjajo? Zato, da si ustvarjajo pretvezo za svoj njunaški napad.

Ali ves bes tega napada izvira iz mojega poziva, naslovljenega na tržaške oblasti, da se naj nikar ne sklicujejo na postopanje ljudskih oblasti onstran Skofij zato, da opravijo odredkanje upravičenih zahtev tržaškim Slovincem. In te pravice apeliranja na italijanske oblasti in javnost si ne dam kratiti od nikogar, najmanj pa od »Primorskega dnevnika« in njegovih ljudi. Noj se le zvijajo in kričijo zaradi mojih govorov in očitkov, slovenski javnosti s tem ne bodo prikrihli skrajne površnosti ter iskanja stranskih koristi pri sklepanju londonskih dogovorov, ko je šlo za biti ali ne biti slovenske narodnostne skupine na Tržaškem. Ali niso tajna pisma o slovenskih kulturnih domovih, ki so si jih pustili pisati, zgovoren dokaz, da je šlo ljudem, v

cigar imenu »Primorski dnevnik« laže, v prvi vrsti za njih lastni partijski interes?

Moja kritika velja tedaj onemu totalitarnemu režimu in njegovim zagovornikom, ki jim je usoda zamejskih Slovencev toliko mar kot lanski sneg in ki poseveča vsa sredstva in skrbi izključno svojim idejnim pristašem s točno začrtano nalogo: širiti svoj komunizem med zamejskih Slovencev. Dokler bo sedajni režim v Jugoslaviji vodil tako politiko nasproti Slovincem, dokle bo pošiljal plačane emisarje pod pisčem raznih katoličnikov, da delajo med nami propagando za komunistično miselnost, ga bom kritiziral in obsojal, pa naj bo to nekemu prav ali ne. To zahtevam od nas demokratov naše demokratično prepričanje ter skrb za obstoj in vera v bodočnost slovenskega naroda.

Omenjeni list mi tudi očita nezmerno sovražstvo in nepopisno mržnjo do ljudskega režima v Jugoslaviji. Kako zgrešena je ta iz osebnih čutenj in nagnjenj izvirajoča trditve. Po svoji demokratični vzgoji in etičnih načelih obojam vsako sovražstvo. Nisem sovražil in ne sovražim svojih političnih nasprotnikov. Kvečjemu pomilujem njih slepoto, v kolikor so zapeljani; in obojam njih hlapčevstvo, v kolikor delajo samo za denar. Seveda, kdor je navajen svoje politične nasprotnike ugrabljati in likvidirati, ne more razumeti, kako sploh se obstajajo ljudje, ki sovražstvo zavrnjujejo kot izliv zakrnjenih značajev in plod totalitarnih doktrin.

Imenovani list me tudi postavlja v prvo vrste stržških sovražnikov naše matične domovine. Za mene je domovina vzhisen pojem in ostane matična domovina tudi takrat, ko se v njej prehadno razbohota totalitarna diktatura. Tedaj sem jaz proti diktaturi, nikoli proti matični domovini. Klj je postala samo njena žrtev. Ljudje pa, ki domovino poznajo in priznavajo le takrat, ko so jo s silo zašušljili in nad njo z diktaturo vladajo, nimajo pravice zamejskim Slovincem predpisovati, kaj je ljubezen in kaj je sovražstvo do matične domovine.

Dr. JOSIP AGNELETTO

Politične volitve tudi v Trstu

Pretekli terek so v poslanski zbornici zaključili razpravljanje o načrtu zakona za politične volitve. Ob tej priliki je poslanska zbornica odobrila vse dodatne predloge, s katerimi se zakon razteguje tudi na Tržaško ozemlje. Notranji minister Tambroni je sicer izjavil, da se z raztegnitvijo zakona ne strinja, toda poslanci Krščanske demokracije so vkljub temu pristali na izpremembe.

Ob tej priliki poudarjajo v vladnih krogih, da raztegnitev zakona za politične volitve prav nič ne izpreminja začasnosti londonskega sporazuma in sedanje razdelitve Tržaške ozemlja. Italija se še nadalje smatra samo za upravičeno delca Tržaškega ozemlja. Tržaško ozemlje bo torej imelo v rimskem parlamentu svoje zastopnike, ki bodo polnopravno sodočevali o vseh republikah zadevah, ne bo pa del Republike. Kadarkoli se bo zdelo primerno, bo še vedno veljalo, da Tržaško ozemlje ni Italija, da Italija tu nima suverenosti. Vse to vkljub temu, da imamo v Trstu sodišča, pod katerih pristojnost spadajo tudi drugi deli Republike (n. pr. Apelacijsko sodišče), da na Tržaškem veljajo italijanski zakoni (čeprav so formalno »raztegnjeni«), da imenujejo vse uradnike iz Rima, da uživajo polne pravice samo italijanski državljani, da smo za vse pač navadna italijanska pokrajina.

Trst bo tako še nadalje živel v nenormalnih okoliščinah, za katere se tudi na italijanski strani vedno pogosteje pojavljajo zahteve, da jih je treba razčistiti in postaviti stvari na svoje mesto. Dejansko je Trst z okolico, ki je pod italijansko upravo, danes stvarno Italija, in to bo treba prej ali slej tudi formalno priznati. V tako razgibanih časih, kot jih pozna naše stoletje, bi pač to presneto malo vplivalo na večjo ali manjšo »začasnost« londonskega sporazuma. Nasprotno, praksa zadnjih desetletij skoro dokazuje, da ni skoro nobena pogodba tako dolgo veljala kot tiste, ki so bile prvotno zamišljene kot »začasne«.

VESTI z GORIŠKEGA

Obsojajo Stalina, da bi ojačili komunizem Šolsko izveštje za 1954-55

Kdor dobro pozna komunizem in njegove metode ter način vladanja v komunističnih diktaturah, se ne čudi obsodbi, ki so jo sedanjí sovjetski samoderžitelji izrekli proti Stalinu. Komunisti namreč ne poznajo morale in zadržkov, ko gre za komunizem in njegove trenutne ali daljše cilje.

Komunizem je danes na zmagovitem pohodu, odnosno je danes že dosegel, rekli bi enega najvažnejših in najodločnejših ciljev na pohodu svetovne revolucije za obvladavanje vsega sveta. Ta cilj je rdeča oblast nad Kitajsko. Vsega skušajo pa držijo komunisti v oblasti devet sto milijonov ljudi.

Vendar jim trenutno služi mir. Seveda, saj morajo postaviti Kitajsko šole na noge, jo bolj industrializirati, oborožiti, pripraviti ji močne zaloge živeža in predvsem preskrbeti ji ogromna prevozna sredstva za deset in tudi več kot desetmilijonsko vojsko.

Stalin - le za propagando

Vse to zahteva časa. Deset, dvajset let popolnega mira. Odtod živahna propaganda za mir, ki ga je treba zahodnemu demokratičnemu svetu vsiliti, da se ves vzhodni rdeči svet lahko mirno pripravi za nadaljnje.

Poleg potreb rdeče Kitajske so namreč tudi potrebe Sovjetije same, ki vsekakor ni še uspela doseči odnosa prekoračiti atomske pripravljenosti zahodnega demokratičnega sveta in se zaradi tega boji nenadnega izbruha vojne in splošnega obračuna v tem času.

Poleg vsiljive propagande za mir, služi komunističnim voditeljem tudi sam Stalin, katerega so še večkrat tako popolnoma vdano vsi častili in naravnost oboževali, da ni bilo hujšega zločina kot osebna žalitev tega najvišjega modrijana in boga vseh večnih časov.

Zdaj, ko je posejal Rusijo in Sibirijo z milijoni človeških žrtev, mučeniško pobitih ali drugače pokončenih za stvar komunistične revolucije in že nekaj let leži mrtev v grobu, zdaj, rečem, so se lotili Stalina na najbolj nesramen način, ki si ga človek more misliti. Z najvišjega prestola komunističnega Olimpa so ga v eni sami noči, z enim samim mahom vrgli v nagusno blato zločincev in morilcev! Skrutke: poznajo ga samo kot enega najbolj krutih samoderžev in morilcev, ki da je sam prosto razpolagal z vso oblastjo in se je posluževal tudi za samovoljno pobijanje samih komunističnih prvakov. Radi bi namreč napravili njemu, ki je v grobu in se ne more braniti, vso odgovornost za premnogo zločin, ki so jih skupaj zagrešili!

Poročajo, da se je ob takem razodretju nekdo oglašil in vprašal: »Zakaj pa ga niste ubili?« Vprašanje je logično, čeravno drzno za okoliš, v katerem je bilo postavljeno. Hruščev da je na vprašanje odgovoril: »Nismo mogli, ker je Stalin ukazoval vse sam, samo on.«

Odgovor zveni priznanje lakajске strahopetnosti pred tiranom in izgovor pred strahom sedanjosti!

Toda nas ne zanima več kot toliko vedeti, zakaj Hruščev in drugi sedanjí oblastniki v Sovjetski niso Stalina pobili, in v zameno za dejstvo živo resnico, da so vsi ti bili Stalinovi somišljeniki in sodružniki ter da so vsi odgovorni za notranjo in zunanjo politiko Stalinove dobe.

Nas zanima nekaj drugega, kar želimo naši javnosti povedati: da je namreč Hruščev v imenu sovjetske komunistične partije pravzaprav Stalinu obsodil le zaradi njegovih zločinov nad sovjetskimi komunističnimi prvaki in ne tudi zaradi še mnogo, mnogo večjih zločinov nad ruskim ljudstvom, zlasti nad delavskim slojem!

Kaj pa množični zločini?

Dvajset milijonov ruskega ljudstva, raztresenega po taboriščih smrti, petnajst milijonov od gladu pomrlih ukrajinskih kmetov in splošna odprava človečanskih pravic skoro dve sto milijonskega naroda po mnenju Hruščeva in ostalih članov vodstva sovjetske komunistične partije še ne predstavlja zločina, ki bi Stalina in nje same mogel obsoditi!

Nekaj ducatov likvidiranih komunističnih prvakov za nepokorščino partiji ali zaradi kakega drugega vzroka v službi komunizma, to pa je zločin, zaradi katerega Stalina proglašajo za morilca!

Ce Hruščev in njegovi somišljeniki niso mogli Stalina ubiti ali ga vsaj drugače krotiti, zakaj niso tega storile tuje komunistične partije? Hruščevu in drugim ni bilo težko najti kakega Togliattija, Thoreza in podobne, katerim stvar zaupati in jih prositi za obsodbo Stalina v inozemstvu. To bi Stalina vsaj

nekoliko pred njegovimi zločini zadržalo. Ker tega nihče ni storil, marveč so vsi skupaj Stalina poveljevali in častili, moramo zaključiti s poudarkom, da so za Stalinove zločine vsi soodgovorni.

Taka je pač komunistična »morala« in take so njihove metode!

Tako je tudi v Titovini: komunisti, bodisi titovci, bodisi kominformisti, so vsako toliko deležni amilostia in jih vzamejo iz zapore, drugi pa morajo odsedeti ali vsi ali vsaj glavni del kazni, kajti v vseh komunističnih režimih se državljani delijo v dva tabora: v pravna in v brezpravna bitja!

»Proč z osebno vlado in politiko, hočemo vlado komiteja in politiko partije. Zato dol s Stalinom in proč s kultom osebnosti, kričijo danes Hruščev in njegovi ožji sodružniki.

Celo Tito, ki odkrito zahteva kult svoje osebnosti in ima prvo in zadnjo besedo v državi, jim pri teh zahtevah sekundira in si v tem oziru celo drzne tudi prisvajati prvenstvo!

Resnica pa je samo ena: tiranstvo je tiranstvo, kadar ga izvaja ena sama oseba, ali kadar ga izvaja skupina med seboj povezanih in domenjenih ljudi. Zločin pa je zločin, kadar ga zagreši ena sama oseba, kakor kadar ga zagreši vsa »olpa razbojnikov skupaj. Stalin je morda res sam kriv smrti nekaterih sovjetskih komunističnih prvakov, on in ves sovjetski vladajoči komunistični komitej pa je kriv smrti milijonov ruskih državljanov in vsega mučeniškega trpljenja ruskega naroda! Razlika je samo v številu osebnih in skupnih odgovornosti!

Tako je tudi v Titovini, kjer je bilo za časa komunistične revolucije na ukaz partije pobitih sto in sto tisoč nekommunistov. Tu odgovarjajo Tito in njegovi ožji sodružniki vsi skupaj.

Samo novo stepilo

Obsodba Stalina ne more torej služiti stvari zahodnega sveta prav nič, ker gre komunistična revolucija prav tako naprej za svojim ciljem kakor pred obsodbo Stalina. Razlika je samo ta: prej je Stalin ukazoval prvi, recimo morda sam ukazoval, Hruščev, Bulganin, Malenkov in drugi pa so zvesto, kot dobri komunisti, njegove ukaze za komunistično stvar izvrševali! Danes ne ukazuje več ena sama oseba, recimo tudi tu: amordas ne ukazuje več samo Hruščev, ampak več Hruščevih pajdašev skupaj. Vsi sem komunisti, ki s istim programom in ciljem ter v pogledu nekommunističnega ljudstva tudi s istimi nečloveškimi metodami nadaljujejo kot prej!

Komunistični boljševiški svetovni Hruščeva, Bulganina, Malenkova, Molotova in ostalih misli in hoče samo eno: zavladati po vsem sveuil

Za dosego tega cilja pa jim je mato mar, če je treba pri tem pobiti stiri: petine vsega človeštva, kakor je to bilo malo mar Leninu in njegovemu najboljšemu poznavalcu in najzvestejšemu nasledniku Stalinu!

Z novim geslom obsodbe Stalina bi Hruščev in tovariši radi zahodni demokratični svet uspravili, da bi ta opustil svoje obrambno oboroževanje in s tem dal Hruščevu in sploh komunizmu lepo priliko za hipno izvedbo svetovne revolucije.

Ker so se komunisti do Stalinove smrti le preveč umazali s krvjo in se je spričlo njihovega zmagovitega pohoda svet iz združevati v obrambo in primerno oboroževati, so se tega dejstva nekako prestrašili in jeli brenkati na plunko miru. Ker pa jim ni še uspelo demokratičnega sveta s tako propagando zastopiti, so jim prišla prav tudi Stalinova zločinstva, češ »on je bil tiran, on je moril in preganjal. Mi nismo taki, mi smo učenci Lenina«, kot da je Lenin bil manj zločinski, kot da ni Lenin tisti, ki je dal na moskovskem trgu s strojniki postreliti trideset tisoč delavcev so-

cialistov menševikov samo zato, ker niso hoteli postati boljševiki in slediti njegovi krvni komunistični boljševiški diktaturi!

In se takja o slepem zaupanju Stalina v Hitlerja, kot da bi zahodni svet ne vedel, da je bila goreča želja vseh teoanjih sovjetskih prvakov ta, da bi jim uspelo dočakati izbranje vseh vojskujočih se sil na Zahodu, nato pa udariti po vseh zaporedno, drugega za drugim pobiti in tako zavladati po vsem svetu!

Stalin je bil eden tistih, ki je delj časa bolj naivno kot Hruščev in drugi mislil in upal, da se bodo take blažene želje tudi uresničile!

Zakon o volilnih upravičencih

Odoben je novi zakon o volilnih upravičencih, po katerem obsojenec do pet let zopora ne bodo imeli pravice voliti za dobo petih let od izreka sodbe. Obsojenci preko petih let zopora pa so trajno prikrajšani za volilno pravico, to je dekler niso ali pomiloščeni ali pa rehabilitirani. Zakon je stopil takoj v veljavo.

Pojasnilo števerjanskega župana

Te dni smo imeli prilikoznost srečati se s števerjanskim županom g. Podversičem in smo zato poročali prniko ter ga poprosili, naj bi nam pojasnil, ali so pravzaprav pritožbe prebivalcev iz Jazbine upravičene ali ne. Nadavse prijazni g. župan nam je takole odgovoril:

»Števerjanska občina šteje kakih tisoč prebivalcev, od teh je Jazbinarjev 176. Ker imam namen objaviti v kratkem točneje podatke glede zadnjega petletnega upravljanja občine, se danes omejim na podatke, ki se tičejo bolj Jazbine, kot pa vse števerjanske občine. Ko smo leta 1951 šli na volitve, smo za Jazbine ugotovili sledeče potrebe: cerkev, pokopališče, šola, voda, ošte in razsvetljava. Cerkev je danes pokonci in že blagoslovljena. Cesta je taka, da je boljše ni bilo moči napraviti. Za napeljavno, električno se v teku pogajanja in upam, da se bo v doglednem času tudi stvarno izvedla. Za šolo smo dosegli pet milijonov lir in jo bomo v najkrajšem času začeli graditi. Le pokopališče ni še prišlo v poštev, toda upam, da bo tudi za to poskrbljeno. Vode pa, žal, niti ostali del števerjanske občine nima in iz listov lahko vsakdo izve, koliko skrbi in truda postavljamo rešitvi tega vprašanja.

»Pa preidimo k številkam: uprava občine se skozi in skozi bori s finančnimi težavami in moramo kriti primanjkljaje deloma z vladno pomočjo, deloma pa z najetjem posejila. Gre nič manj kot za 2.670.000 lir posojila, ki smo ga pooblašteni najeti.

V letih od 1951 do 1955 vključno je občina potrošila — recil in piši — 2.075.965 lir samo za ceste, od tega samo za Jazbine 626.766 lir. Toda za Jazbine je vlada potrošila 8.000.000 lir za ceste, ki jih veže s Števerjanom. Skupaj torej za ceste na Jazbinah 8.626.766 lir.

Vlado je županstvo zaprosilo 8 milijonov 800 tisoč lir za šolo, toda vlada je obljubila le 5 milijonov lir. Vprašanje je bilo, kje to šolo zgraditi: ali na Jazbinah, kjer bi služila samo učencem tistega kraja, ali pa nekako sredi poti med Jazbinami in Valeršičem, ker bi služila učencem obeh krajev in bi tedaj sedanje prostore na Valeršiču lahko uporabili za otroški vrtec.

Seje, ki je bila sklicana za obravnavanje tega vprašanja, se trije svetovalci iz Jazbin niso udeležili in občinski svet je morda prav za radi zostanka svetovalcev iz Jazbin sklenil postaviti novo šolo na tak kraj, da bo lahko služila Jazbinom in Valeršiču.

Za napeljavo elektrike v kraje, kjer je še ni, zlasti na Jazbine, je občinski svet prošil vladno pomoč v znesku 3.946.000 lir. Vlada se v tem oziru ni še izjavila, vendar pogajanja za napeljavo elektrike dobro napredujejo.

Občina je morala nositi 2.809.438 lir bolniških stroškov, od katerih je prejela povrnjenih le 625.571 lir. Samo za Jazbine, ki štejejo 176 prebivalcev, je občina plačala 574.500 lir bolniških stroškov, povrnjenih pa ji jih je na ta račun bilo komaj 66.900.

Občinski podporni zavod (ECA) je v letih od 1951 do vključno 1955 izdal 2.099.473 lir podpore. Od tega zneska so Jazbine prejele 665.300 lir. Prefektura je potom tega občinskega zavoda nakazala vsega skupaj 3.232.497 lir kot pomoč oencnem. Jazbine so od tega zneska prejele 1.439.676 lir.

Toda občinska uprava se je zanimala tudi za zaposlitev domačinov v gorški industriji. Tako je našla delo desetim ženskam in sedmim moškim iz Jazbin.

Kar se pokopališča tiče sem dolžen pripomniti, da so na Jazbinah smrtni slučaj, hvala Bogu, redki. Zato menim, da zgraditev pokopališča ni ravno tako nujna. Vendar menim, da se bo morda delo prihraniti drugod za pokopališče potrebni znesek. Tako bo tamkajšnjemu prebivalstvu tudi s te strani la doščeno.»

Tu je g. župan Podversič končal. Na naše vprašanje, kaj reče o prislanju nekoga gorškega lista proti števerjanski občinski upravi, češ da zastopavlja zahteve in potrebe jazbinskega prebivalstva, 176 duš, je odgovoril: »Nimam namena s tistim listom polemizirati. Podatki, ki sem vam jih danes dal, dovolj zgornovo pričajo o prizadevanju občinske uprave in žrtvovanju vse občinske skupnosti za Jazbine. Nič drugega, vsaj za sedaj ne.«

***

K pojasnilu, ki smo ga prejeli od g. župana Podversiča, smo dolžni povedati še našo pošteno besedo. In ta je najprej priznanje županu samemu in števerjanskemu občinskemu svetu za skrbno prizadevanje, da bi vsem zahtevam jazbinskega prebivalstva bilo po skromnih finančnih močeh občine zadoščeno.

G. ravnatelj nižje srednje šole in učiteljstva v Gorici nam je prijazno podaril izvod jubilejne številke Izveštja državnih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Gorici, ki je izšlo ob desetletnici obstojateh šol.

Jubilejna številka je lepo opremljena in nosi na prvi platnici sliki Šolskega in Gregoričevega doma v ulici Croce ter Malega in Novega doma v ulici Randaccio, kjer stasedeža naših srednjih šol.

Zdi se nam, da bi namesto ob desetletnici obstojate, bolje rekli ob desetletnici obnove slovenskih srednjih šol, ker so se leta 1945 te šole v resnici obnovile in ne prvič ustanovile.

Uvodoma nosi Izveštje Slavoljubu pesem »RISPETO« s podnaslovom »ob deseti obletnici slovenskih šol v Gorici«. Pesem sama pa hoče povedati ali poudariti, da sta si že Prešeren in Petrarca bila brata, da »Mazzini ljubila Pana je Tadeja«, da »mi živa smo slovenska vejava«, da »v duhov deželo plove naša barka«.

Veliki Cop je nabiral Krezove zaklade, in Majka Slava je vzljubila

daljne narode, »človeštvo prvo — to beseda prava, iz Majke bože in pramatere genijev likie.

Slovenci da smo vzljubili, kar je ustvarila antika in kar je italijansko sonce dalo žarkov in tudi vse, kar je daroval naš slovanski genij. Lepa duša Plotina da živi v vseh narodih Majke Slave, ki smo otroci Kristusove rajske Očetnjave ter taki da častimo tudi Tomaža Akvinca in sv. Avguština. Od Boga pa prihajamo in se k Bogu vrnemo. Iz Slova vse življenje, v Slovo pe pretake.

... »odsvit Besede vsaka duša neumrjoča, slovenski mir Mesijasa v otožni vek pojoča, vsem narodom angelsko bodočnost snuje, stoletje s Pismom razsvetljuje mraka, naš narod z Gospo Sveto osrečuje.«

Izgleda, da se Slavoljubov Risneto noče nobenemu zameriti, in človeka presune misel, da je to res pesem narodne manjšine v Italiji!

Sledi dr. Bednarikov obris zgodovine slovenskega šolstva v Italiji, ki se nam zdi tudi dobro zadet. Nato slike profesorskih zborov vseh šol ter posameznih razredov vsak s svojimi dijaki in profesorji, z imeni prvih in drugih. Spominске stran s sliko pokojnega prof. Leona Oblesčaka, ne pa tudi drugih umrlih profesorjev. Na 41. strani izvedemo kaj dijaki prireajo in kam radi zahajajo na izlete. Sledijo slike razstave risb in ročnih del (na kateri vidimo tudi pok. prof. Kocanjca — Kocjančiča ter dveh skupin telovadcev). Izveštje izpopolnjujejo pomembni članki nekaterih profesorjev.

Pogrešani pa so literarni in znanstveni prispevki dijakov, našega kulturnega naraščaja. Skoda!

Sodelavcem pri sestavljanju Izveštja in izdajateljem čestitam! Slovanski javnosti pa Izveštje priporočamo in sporočamo, da se doli v tajništvi višjih srednjih šol v ul. Croce v Gorici.

S seje občinskega sveta

Na predzadnji seji goriškega občinskega sveta se je svetovalec g. dr. Birska odločno potegnil za to, da se otroški vrtec ustanove ONAIR ne postavlja iz raznarodovalnih namenov in se je iz tega razloga glasovanja po zahtevi državne pomoči za nove vrtnice vzdržal.

Na zadnji seji pa je svetovalec g. Bratuž glasoval za to, da se podjetje ATA dovoli, da zviša za pet lir prevoznino na mestnih avtobusih.

RUPA

Te dni je pokrajinski svetovalec g. Rudi Bratuž prejel odgovor d prefektura na vlogo glede vode v Vipavi, ki je lansko leto prihajala umazana iz Mirna (Slovenija). O-govor pravi, da preiskava ni ugotovila, da bi šlo za okuženo vodo: r da so jugoslovanske oblasti zagotovile večjo pažnjo pri spuščanju vode iz mirenske strojarne.

***

Kakor izvemo iz italijanskih listov je vlada nakazala večmilijonski znesek za zgraditev otroškega vrta v Rupi.

Nakazalo nas veseli in tudi proti otroškemu vrtcu nismo ne želimo pa, da bi naše slovenske otroke na kak način raznarodovali.

ŠTEVERJAN

Tudi za Števerjan je vlada nakazala določeni znesek denarja za zgraditev otroškega vrta. Dobro bi bilo, da ga postavimo nekam v sredino, da bo lahko služil vsej vaši, kar bo seveda težko, ko so naša naselja raztresena precej daleč drugo od drugega.

Irene Joliot Curie umrla

Pred tednom dni, v noči od petka na soboto, je v Parizu preminula Irene Joliot Curie, hčerka izumiteljev radija, Pierra in Marije Curie. Stara je bila komaj 58 let. Pokopnica je bila velika znanstvenica in je, skupno s svojim možem Jeanom Jullotom, leta 1934 dobila Nobelovo nagrado za kemijo. Irene Joliot Curie je začela samostojno znanstveno delovati leta 1921, predtem pa je delala v radijskem inštitutu svoje matere.

DROGERIJA DOBRO, BLAGO
NAJNIŽJE CENE
ANTON PODGORNİK
GORICA - Trg. De Amicis 12, na Kornu - Tel. 3009

